

Socialdepartementet

s.remissvar@regeringskansliet.se

s.sf@regeringskansliet.se.

Stockholm

Vår referens

er referens/dnr nr

2024-02-19

Lise-Lotte Argulander

S2023/02549

Remissvar om Rätt förutsättningar för sjukskrivning SOU 2023:48

Företagarna har beretts möjlighet att lämna synpunkter på det föreliggande betänkandet och vill anföra följande.

Bakgrund

Företagarna är en medlemsorganisation för framför allt mindre ägarledda företag. Våra medlemsföretag har i genomsnitt 4-5 anställda och är verksamma i alla branscher. Både sjuklöneansvaret och ansvaret för arbetsanpassning är mycket betungande för dessa mindre företag. Ofta finns varken den interna kunskapen om hur och vad som behöver göras eller möjligheter att ordna anpassning av arbetsuppgifter i alla lägen. Företagen är helt enkelt för små för att "skapa" arbetsuppgifter som inte är de ordinarie som ingår i verksamheten. Företagarna har länge drivit frågan om att underlätta för mindre arbetsgivare vad gäller sjuklöneansvar och hur långt en arbetsgivare ska ordna arbetsanpassning för att det inte ska vara allt för betungande. Kostnader i form av sjuklön, produktionsbortfall och tappade intäkter till följd av detta är oerhört betungande för det lilla företaget.

När nya regelverk författas eller ändras behöver utgångspunkten alltid tas utifrån att tänka litet först, det vill säga i hur förändringarna påverkar de allra minsta arbetsgivarna. Stöd i form av information och rådgivning behöver alltid komplettera regler som kräver att arbetsgivaren åläggs ett utökat ansvar eller mer administrativa kostnader.

Företagarna anser därför att utredningen på ett generellt plan har hörsammat detta, inga nya regelförändringar föreslås utan det är just samarbete, bättre information och tydligare sjukintyg som prioriteras.

Sammanfattande kommentarer

Företagarna delar utredningens bedömning att arbetsförmågans nedsättning är av väsentlig betydelse för om sjukpenning ska utgå och att läkarnas bedömning av densamma bör få stor betydelse för Försäkringskassans beslut. I Försäkringskassans bedömning bör läkares utlåtande om arbetsförmåga eller nedsättning av densamma alltid vara utgångspunkten.

Företagarna delar utredningens bedömning att samarbetet mellan de olika professionerna behöver stärkas och utvecklas. För det krävs inga regelförändringar precis så som utredningen resonerat behöver annat stärkas och utvecklas för att samarbetet ska förbättras och processerna bli mer effektiva och verkningsfulla.

På det hela taget delar Företagarna utredningens förslag och tillstyrker att dessa förverkligas. Företagarna hade dock överlag önskat att arbetsgivarens perspektiv i sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen tydligare framgått i betänkandet och i de olika bedömningarna och förslagen. Detta gäller inte minst arbetsgivarens behov av informativa läkarintyg och effektiva kontaktvägar med hälso- och sjukvården och Försäkringskassan. Framför allt de små och medelstora företagen har inte alltid tillgång till företagshälsovård och därför måste de många gånger lita på de intyg och kontakter som de har tillgång till.

Kommentarer om förslagen

Om information till arbetsgivare

Arbetsgivare behöver information om varför arbetstagare inte kan arbeta på grund av sjukdom, vilka begränsningar sjukdomen medför och vilka medicinska risker som finns vid olika typer av aktivitet och arbete. Utredningen har konstaterat att de brister som ofta finns i det medicinska underlaget är till nackdel för arbetsgivarna när de ska bedöma om eventuella arbetsanpassningsåtgärder behövs. Om detta anser Företagarna att utredningens förslag om förbättrad försäkringsmedicinsk kunskap, inklusive rätt förutsättningar för läkarna och förbättrat samarbete mellan professionerna, är rätt väg. Även intygen i sig behöver förbättras och utvecklas så att arbetsgivaren får all den information som behövs för att kunna ansvara för arbetsanpassning.

Företagarna vill dock påpeka att arbetsgivare som inte har egna resurser för att ta ställning till vilka arbetsanpassningar som ska göras behöver råd och information om hur de ska anpassa arbetet för att kunna ta ansvar för detta. Det räcker inte med att hänvisa till Företagshälsovård eller motsvarande. För de allra minsta företagen är det inte en framkomlig väg. Företagshälsovårdens tjänster är fortfarande väldigt dåligt anpassade till de mindre företagens behov. Om inte den som författar sjukintyget tydliggör vad som ska göra behöver Försäkringskassan utveckla sitt stöd till arbetsgivarna. Kontaktvägar samt möjlighet till dialog och planeringsmöten behöver kraftigt förbättras. Förslaget om utökade digitala former för detta tillstyrks av Företagarna. Samtidigt måste det vara möjligt för framför allt mindre arbetsgivare att inte behöva vare sig tidsbegränsat eller tillsvidare ändra hela sin organisation för att möta en enskild arbetstagares behov. Möjligheter för arbetsträning hos annan arbetsgivare med ersättning från Försäkringskassan behöver förbättras, något som Företagarna föreslår som en separat åtgärd.

Om tydlighet och uppdrag i information om sjukskrivning och sjukförsäkring

Utredningens förslag om detta tillstyrks av Företagarna. Ett förtydligande av rollerna i en sjukskrivningsprocess samt kunskapshöjande insatser för ”parterna” skulle gagna processen. Sannolikt skulle även färre schismer mellan läkare och Försäkringskassans tolkning av huruvida arbetstagaren ska vara sjukskriven med sjukpenning kunna undvikas i och med en sådan förbättrad ordning.

Om en effektiv och ändamålsenlig intygs- och informationshantering

Utredningen föreslår flera förbättringar på detta område vilka tillstyrks av Företagarna. Bland annat behöver intygen utvecklas liksom användningen av desamma. Om intygen ska förenklas när det gäller kortare sjukskrivningar får de inte förenklas till den grad att arbetsgivaren inte kan avgöra om sjuklön ska utgå eller om arbetstagaren kan utföra visst arbete trots sjukdomen. För många mindre företag är sjuklönekostnaden en mycket hög kostnad. När regeringen nu beslutat att utfasa högkostnadsskyddet helt för ersättning av delar av sjuklönekostnaderna kommer arbetsgivarna, även vid kortare frånvaro, i högre grad ha behov av att arbetstagarna återgår i arbete för att utföra det arbete som kan göras trots sjukdom. Om intygen förenklas allt för mycket kommer inte arbetsgivarna ha någon nytta av dessa överhuvudtaget. Det bör heller inte vara tillåtet att lägga flera kortare sjukskrivningar på varandra för att undvika att fylla i det mer omfattande intyget. Skulle en kortvarig sjukskrivning behöva förlängas bör inte det ”enklare” intyget kunna användas igen. Syftet med det förenklade intyget bör vara att det används endast en gång.

Informationen kring vilken eller vilka delar av ett sjukintyg som ska lämnas till arbetsgivaren för det fall att arbetstagaren blir sjukskriven behöver förbättras och förtydligas. Företagarna anser att det fortfarande förekommer uppfattningar om att endast en sida av intyget behöver lämnas till arbetsgivaren. Det bör finnas en möjlighet för arbetsgivaren att begära det fullständiga intyget av Försäkringskassan om arbetstagaren inte självmant lämnar det till arbetsgivaren för att denne ska kunna fullgöra sitt ansvar med arbetsanpassning. Får arbetsgivaren inte tillräckligt med information bör det vara ursäktligt att inga åtgärder kan vidtas.

Om säkrad försäkringsmedicinsk kompetens och kunskap

Företagarna tillstyrker förslagen som utredningen lagt rörande ett nationellt kompetenscentrum samt utredningens övriga förslag på detta område. Dock löser förslagen inte några problem på kort sikt. För att i närtid öka kompetensen och kunskapen behöver andra mer direkta åtgärder sättas in för att stärka och tydliggöra behoven av en mer ändamålsenlig sjukskrivning. De förslag som kan igångsättas och ge effekt på kortare sikt behöver prioriteras framför förslag som kräver längre tid för att ge effekt.

Om rätt organisatoriska förutsättningar för hälso- och sjukvårdens professioner

För att stärka detta område föreslår utredningen att Socialstyrelsen ska ges i uppdrag att följa arbetet med att stärka och utveckla professionernas förutsättningar i sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen för att ställa om processerna mot en god och nära vård. Företagarna tillstyrker även detta och vill samtidigt påminna om att hälso- och sjukvården behöver få

förutsättningar att stärka de medicinska rehabiliteringsinsatserna så att personer i behov av rehabilitering snabbare kan återgå i arbete.

Om att tillsätta en nationell samordnare under begränsad tid

Utredningen föreslår att en nationell samordnare ska tillsättas för att stärka och utveckla samarbetet mellan olika aktörer inom såväl hälso- och sjukvården som Försäkringskassan för att lösa ut de strukturella problem som föranlett utredningen samt driva på arbetet med att utveckla de processer som utredningen föreslår i övrigt. Företagarna tillstyrker detta initiativ.

Om konsekvenser av förslagen

Utredningens förslag drabbar inte arbetsgivare i dess nuvarande utformning med vare sig ökade administrativa kostnader eller andra utgifter. Dock kommer det behövas betydligt mer informationsinsatser och en kraftigt förbättrad dialog mellan arbetsgivare och framför allt Försäkringskassan. I de fallen behöver Försäkringskassan förstå att för den mindre arbetsgivaren är myndighetskontakter ofta förknippade med långa väntetider och svårigheter att få tag i rätt person. Det utgör en stor kostnad för de mindre företagen som redan idag är hårt pressade av flertalet administrativa pålagor som kostar tid och pengar. Även om arbetsgivarna inte direkt påverkas av utredningens förslag behöver en dialog föras med arbetsgivarna – och de åtgärder som vidtas övervägas noga – om kraven på hur de mindre arbetsgivarna måste kommunicera. Digitala kontakter underlättar definitivt och bör prioriteras i arbetet med att förbättra kommunikationen mellan Försäkringskassan och arbetsgivarna.

*Pernilla Norlin
Samhällspolitisk chef
Företagarna*

*Lise-Lotte Argulander
Näringspolitisk expert
Företagarna*